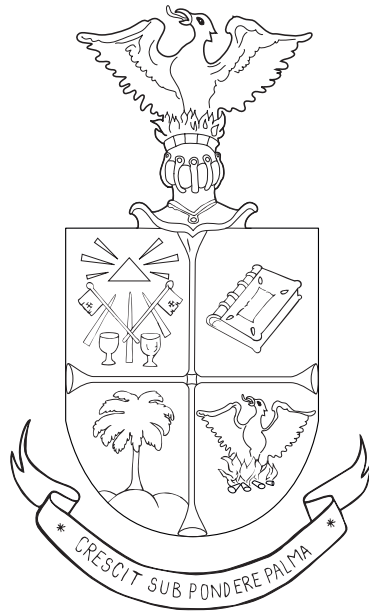

Glossa Iuridica

XIII. évfolyam, 1-2. szám

Budapest, 2026

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter,
Móré Sándor, Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien,
Stipta István, Szabó Imre, Szabó Zsolt, Szalma József, Szuchy Róbert,
Tamás András, Tóth András, Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila,
Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Köbel Szilvia, Nagy Péter, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Arató Balázs, Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

*Kiadja a Károli Gáspár Református
Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara*

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó

www.patrocinium.hu

A KERESKEDELMI TÖRVÉNY BIZOMÁNYI SZERZŐDÉSRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEINEK HATÁSA

MISKOLCZI BODNÁR PÉTER
egyetemi tanár (KRE ÁJK)

Absztrakt

A Kereskedelmi törvény (Kt.) fontos szerepet töltött be a bizományi szerződés hazai szabályozásában. A tanulmány áttekinti azokat a hasonlóságokat, amelyek egyfelől a Kt., másfelől az 1959. évi Ptk. között, illetve a Kt. és a hatályos 2013. évi Ptk. között megfigyelhetők. A sok azonos norma a szerző álláspontja szerint mutatja azt, hogy a Kt. bizományra vonatkozó szabályai időtállóan bizonyultak. A szerző felhívja a figyelmet a Kt. néhány olyan szabályára, amelyek alkalmazását ma is indokoltnak látná.

Kulcsszavak: a bizományos jogállása, a bizományosi díj, belépési (ön-szerződési) jog, bizományi szerződés, eltérés a szerződés feltételeitől, Kereskedelmi törvény

THE IMPACT OF THE PROVISIONS OF THE COMMERCIAL CODE ON COMMISSION CONTRACTS

Abstract

The Hungarian Commercial Code of 1875 (Kt.) played a decisive role in the domestic regulation of commission contracts. The study reviews the similarities between the Kt. on the one hand and the Civil Code of 1959 on the other, as well as between the Kt. and the current Civil Code of 2013. The author concludes that the numerous identical norms show that the provisions of the Kt. relating to commission contracts have stood the test of time. The author also draws attention to some of the rules of the Kt. whose application would still be justified today.

Keywords: legal status of the commission agent, commission fee, right to join the contract, commission contract, derogation from the contractual terms, Hungarian Commercial Code

1. Tisztelgés a Kereskedelmi törvény előtt

A Kt. a szerződések viszonylag széles körét szabályozta 1875-1960 között. Elkészítésekor európai szinten korszerű joganyagot tartalmazott. Saját érdemein túl jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy 85 éven keresztül a magánjog másik nagy területén nem sikerült polgári törvénykönyvet elfogadni, így annak hiányában a magánszféra ügyletei számára is mintaként szolgálhatott.

2. A Kt. értékelése a bizomány tekintetében

A Kt. tekinthető a bizomány első teljes körű hazai szabályának. A kereskedelmi igényeket jól szolgáló német gyökerű normáit a joggyakorlat alkalmazta. 85 év elteltével is hatást gyakorolt az 1959. évi Ptk.-ra (a továbbiakban: rPtk.) a bizományra vonatkozó szabályok tekintetében. A Kt.-nek olyan rendelkezései is vannak, amelyek a 2013. évi Ptk.-ban (a továbbiakban: Ptk.) is szerepelnek. Ezeket részben a rPtk. nyomán, részben az rPtk.-ban nem szereplő 'újrafelfedezett' rendelkezéseként tartalmazza a Ptk.

3. Az 1840. évi XVI. törvénycikk és a Kt. bizományra vonatkozó szabályai

A bizomány tekintetében ugyan nem a Kt. az első hazai szabály, de mivel a 1840. évi XVI. törvénycikk¹ csak az eladási bizományt szabályozta, így a Kt. tekinthető a bizomány első teljes körű hazai szabályának. A kereskedőkről szóló 1840. évi XVI. törvénycikk a kereskedőkre vonatkozó alapvető szabályok mellett felsorolta a kereskedők tevékenysége körébe tartozó leggyakoribb szerződéstípusokat, köztük az eladási bizományt. E szerződéstípus kapcsán a bizományos jogait, így a költség, kamat és díjigényt és a törvényes zálogjogot, a bizományos elszámolási kötelezettségét, a kikötött ártól való eltérés esetén a bizományos teendőit, a *del credere* felelősséget tartalmazta, és szólt a szerződés felmondásának jogkövetkezményeiről.

4. A kereskedelmi igényeket szolgáló, német gyökerű korszerű joganyag

A német kereskedelmi törvény korszerű mintát jelentett a magyar jogalkotó számára. Az angol és az amerikai jog nem ismerte a bizományt, mint

1 A Kt. szövegének bemutatása során megőriztük az eredeti helyesírási szabályokat.

önálló szerződéstípust. Míg a bizományt szabályozó francia, az olasz, és a belga kereskedelmi törvény sem tartalmazott a bizományos belépési jogára vonatkozó rendelkezést, addig az ADHGB igen. Németország és Magyarország közötti intenzív kereskedelmi kapcsolatok további fejlesztésére jótékony hatást gyakorolt a szabályok közeli rokonsága.

5. A Kt. hatása az 1959. évi Ptk. bizományra vonatkozó szabályaira

5.1. A bizomány rPtk-beli szabályozásának korlátozott célja

Előre látható volt, hogy a bizomány szabályai az állami vállalatok közötti szerződéses kapcsolatban nem kerülnek majd alkalmazásra, mert az állami vállalatok tervfeladataikat saját számlájukra kötelesek megoldani.² A Bizományi Áruház Vállalat (BÁV) tevékenysége szolgáltatott indokot a bizomány szabályozására, és a jogalkotó lehetőséget látott a szerződéstípus alkalmazására a mezőgazdasági termelők termelvényeinek szövetkezeti úton való értékesítése terén.

5.2. Kereskedelmi szabályok beépítése a rPtk.-ba

A piacgazdaságtól gyökeresen eltérő állami tervgazdaság idején a gazdaságnak nem volt szüksége a kereskedelmi szerződések korábbi részletes szabályaira. Az 1959. évi Ptk. (a továbbiakban rPtk.) megalkotóinak érdeme az, hogy ennek ellenére tekintetbe vették a Kt. szabályait és – ahol lehetett – azokat beillesztették az rPtk.-ba. Így lett a bizomány önálló szerződéstípus, és így került be a Kt. bizományra vonatkozó néhány szabálya a rPtk.-ba.

5.3. Kiegészített, pontosított tartalmú szabályok

A rPtk. előkészítése során 1959-ben nem mechanikusan vették át Kt. szabályait. Néhány kérdésben a jogalkotó továbbfejlesztette az akkor közel 140 éves szabályokat.³

2 Az rPtk. tervezetének 507-513. §-aihoz fűzött miniszteri indokolás. In: *A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1959, 397.

3 A változások zöme a 2013. évi Ptk.-ba is bekerült később.

5.3.1. Szélesebbé vált a megbízó védelme a bizományos hitelezőivel szemben⁴

A Kt. csak a bizományos által kötött ügyletekből eredő követelésekre nézve deklarálta azt, hogy ezekre a bizományos hitelezői úgy kell, hogy tekintsenek, mint a megbízó követeléseire.⁵ A rPtk. kiterjesztette a megbízó védelmét egyrészt a bizományos által megvett dolgokra, másrészt a bizományoshoz befolyt pénzeszközökre is, a pénzeszközök tekintetében feltételekkel.⁶

5.3.2. A bizományos szűkebb körben mentesül az árkülönbszet megtérítésére irányuló kötelezettsége alól limitár alatti értékesítés esetén

A Kt.-ben két, a rPtk.-ban három konjunktív feltétel esetén van csak erre lehetőség. A rPtk.-ban és a Ptk.-ban az a harmadik feltétel, hogy a bizományos nem tudta a megbízót időben értesíteni.⁷

5.3.3. A megbízó mindhárom kódex alapján jogosult a bizományos által kötött ügyletet visszautasítani

A Kt. alapján csak a szerződésben kijelölt árnál magasabb áron történő vásárlást lehetett visszautasítani, míg a rPtk.-ban – és a Ptk.-ban is – a megbízónak a bizonyos szerződés visszautasítására vonatkozó joga szélesebb körben érvényesül. Ez a lehetőség fennáll az eladási bizomány körében is, és érvényesül a bizományi szerződésben kikötött feltételtől való bármilyen lényeges eltérés esetén.⁸

5.3.4. A limitár feletti vételre vonatkozó szabály pontosítása

A megbízó nem utasíthatja vissza a limitár feletti vételt, ha a bizományos az árkülönbszetet megtéríti. Ez a szabály⁹ valamivel pontosabb, mint a

4 Kt. 374. §, rPtk. 509. § (3) bek., Ptk. 6:282. § (3) bek.

5 Kt. 374. §.

6 Az 1959. évi Ptk. 509. § (3) bekezdése és a 2013. évi Ptk. 6:282. § (3) bekezdése azonos szöveget tartalmaz.

7 rPtk. 508. § (2) bek., Ptk. 6:286. § (2) bek.

8 rPtk. 508. § (3) bek., Ptk. 6:286. § (3) bek.

9 rPtk. 508. § (3) bek., Ptk. 6:286. § (3) bek.

Kt.-nek az a kivételszabálya, hogy a bizományos a különbözet fedezésére „késznek nem ajánlkozik.”¹⁰

6. Kódexeken átívelő, azonos tartalmú szabályok

Voltak olyan bizományra vonatkozó szabályok a Kt.-ben, amelyek érdemi változtatás nélkül megjelentek nem csak a rPtk.-ban, de a Ptk.-ban is.

- A bizomány definíciója.¹¹
- A bizományos által kötött ügylet a bizományost jogosítja és kötelezi.¹²
- Az önszerződő bizományost is megilleti a bizományi díj.¹³
- A bizományi szerződésben rögzítetteknel kedvezőbb feltételekkel megkötött szerződésből származó előnyök a megbízót illetik.¹⁴

7. Vargabetűk a bizomány szabályozásában

Vannak a Kt.-nek olyan rendelkezései, amelyeket nem szerepeltek a rPtk.-ban, de amelyeket a 2013. évi Ptk. 'újráfelfedezett'.¹⁵ Az új kódex javaslatához fűzött indokolás a bizomány tekintetében több helyen is pozitív

10 Kt. 370. §.

11 Kt. 368. §, rPtk. 507. §, Ptk. 6:281. §.

12 Kt. 368. §, rPtk. 509. § (1) bek., Ptk. 6:282. § (1) bek. A Kt. még hozzátette az egyértelműség kedvéért, hogy „Ha az ügylet a megbízó határozott kívánságához képest, ennek nevében köttetik, az nem bizománynak, hanem megbízásnak tekintetik.” (Kt. 368. §)

13 Kt. 381. §, rPtk. 510. § (2) bek., Ptk. 6:285. § (4) bek.

14 Kt. 378. §, rPtk. 508. § (1) bek., Ptk. 6:286. § (1) bek.

15 Nem találtam nyomát annak, hogy az új Ptk. előkészítése során a Kt.-re oly módon tekintettek volna előzményként, ahogy azt az első társasági törvény megalkotásakor tették. A közel 140 év jelentős idő, emiatt eleve nem is volt várható, hogy sok olyan rendelkezést találtak volna a Kt.-ben, amely – akár kissé változtatott formában – megalapozottan kerülhetett volna be az új kódexbe. Azt is láthattuk, hogy az 1959. évi Ptk. megalkotásakor már átvettek bizonyos szabályokat a Kt.-ből, így ezekkel kapcsolatban a rPtk.-ra lehetett hivatkozni. E körülmények ellenére sajnálatosnak tartom, hogy a kodifikáció során nem hangsúlyozták azt, hogy az új kódex épít a Kereskedelmi törvényre. Ezt azért is hiányolom, mert a Ptk. monista szemléletű, azaz nem csupán a magánszféra szerződéseinek, hanem az üzleti kapcsolatok jogügyleteinek is szabályozója kívánt lenni. Ebben a részben a rPtk. nem tekinthető előképnek, így a vállalkozások egymás közötti szerződéseinek tekintetében indokolt lett volna hangsúlyosan figyelembe venni a Kt.-t, mint egyetlen hazai szabályozási mintát. Azt viszont örömmel tapasztalom, hogy néhány olyan szabály is megjelent a Ptk.-ban, amelyek már a Kt.-ben is szerepeltek.

előzményként utal a bizomány Kt.-ban szereplő normáira. Az alábbiakban bemutatásra kerülő három eset közül az első kettő a bizomány szabályozását tekintve kiemelkedő fontosságú.

7.1. A bizományos felelőssége – a Ptk. szerinti helytállása – a vele szerződő fél kötelezettségeiért¹⁶

A Kt. szerint a bizományost két esetben terhelte felelősség, egyrészt, ha ezt elvállalta, vagy akkor, ha a felelősség a szokásnál fogva terhelte őt. A rPtk.-ban a törvénynél fogva terheli a felelősség a bizományost. A Ptk. szerint a bizományos csak akkor áll helyt a vele szerződő fél kötelezettségeiért, ha azt kifejezetten elvállalta.

„A Javaslat visszatér a Kt. megközelítéséhez, és a felek eltérő megállapodása hiányában nem ír elő helytállási kötelezettséget. Ez a Kt. és a külföldi kódexek alapján is csak két esetben terheli a bizományost: külön megállapodás esetén és az alkalmazandó kereskedelmi szokások esetén. Mivel azonban a Javaslat szerint a kereskedelmi szokások egyébként is a szerződés részévé válnak, itt szükségtelen erre külön utalni. A Javaslat tehát a *del credere* felelősség körében két ponton is változtat a hatályos szabályon. Az egyik változás, hogy a Javaslat világossá teszi, hogy a *del credere* felelősség csak nevében felelősség, valójában azonban helytállási kötelezettséget jelent. A másik változás, hogy a bizományos csak külön megállapodás esetén köteles azon kötelezettségek teljesítéséért helytállni, amelyek a vele szerződő felet a szerződés folytán terheltek.”¹⁷

7.2. A bizományos belépési jogának feltételei

Az önszerződés lehetősége ugyan mindhárom kódexben szerepel, de a feltételek tekintetében eltérés figyelhető meg.¹⁸ A Kt. két feltételt tartalmazott: egyrészt a bizomány tárgyára,¹⁹ másrészt arra vonatkozóan, hogy a megbízó nem rendelkezett másként.²⁰ A rPtk. azt a feltételt tartal-

16 Kt. 376. §, rPtk. 509. § (2) bek., Ptk. 6:282. § (2) bek.

17 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának a bizományost terhelő *del credere* szabályok változását magyarázó 3. pontja.

18 Kt. 381. §, rPtk. 510. § (1) bek., Ptk. 6:285. § (1) bek.

19 Tőzsdei vagy piaczi árral bíró árúk, váltók, értékpapírok esetén a bizományos igazolni tartozott azt, hogy megtartotta a teljesítéskor jegyzett tőzsdei vagy piaczi árt (Kt. 381. §).

20 Ha a bizomány tárgyát tőzsdei vagy piaczi árral bíró árúk, váltók vagy értékpapírok

mazta, hogy a dologra jogszabály határozott árat állapít meg. A Ptk. – a lehetséges tárgyak felsorolása nélkül – azt a követelményt támasztja a bizományost illető belépési jog feltételéül, hogy a dolog forgalmi értéke nyilvános információ alapján egyértelműen megállapítható legyen.²¹ „Az áru rögzített árat az Alkotmánybíróság – tekintet nélkül a rendelkezés indokaira, annak jogtörténeti előzményeire – megsemmisítette, mivel azt diszkriminatívnek minősítette. A Javaslat visszatér az Alkotmánybíróság döntését megelőző megoldáshoz, és egyértelművé teszi, hogy a bizományost belépési jog akkor illeti meg, ha a dolog forgalmi értéke nyilvános információ alapján egyértelműen megállapítható. A Javaslat ilyen esetekre előírja a bizományos tájékoztatási kötelezettségét.”²² A Ptk. ugyan – a Kt.-től eltérően – nem felsorolja az önszerződés lehetséges tárgyait, hanem általános követelményt támaszt, de csak a módszer különbözik, tartalmilag a követelmény a Kt.-vel azonos, nevezetesen, hogy egyértelmű legyen a szerződés tárgyának értéke.

7.3. A bizományos által kötött szerződés megbízó általi visszautasításának időbeli lehetősége

Mindhárom kódex biztosította a megbízó számára a bizományos által kötött ügylet (Kt.) ill. szerződés (Ptk.) visszautasításának lehetőségét, de vargabetű figyelhető meg a visszautasítás határidejét illetően. A visszautasítást a Kt. szerint azonnal közölni kellett a bizományossal. A rPtk. nem tartalmazott arra vonatkozó szabályt, hogy a megbízó ezt a nyilatkozatot gyorsan köteles megtenni. A Ptk. szerint a szerződés visszautasításának jogát késedelem nélkül kell gyakorolni. A késedelmet ahhoz az időponthoz képest kell megítélni, amikor a megbízót értesítették arról, hogy a megkötött szerződés eltér a bizományi szerződésben kikötött feltételektől.²³

vétele vagy eladása képezi, a bizományos, feltéve, hogy megbízója másként nem rendelkezett, a megszerzendő árukat eladóként maga szolgáltathatja, a bizományba átvett árukat pedig vevőként maga megtarthatja. (Kt. 381. §)

21 Ptk. 6:285. § (1) bek.

22 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának 6. pontja. A szövegben szereplő „hatályos” jog az rPtk. rendelkezéseire utal.

23 Ptk. 6:286. § (3) bek. második mondat.

8. A 2013. évi Ptk. új rendelkezései

A Ptk.-ban szerepelnek a bizományra vonatkozó olyan szabályok is, amelyek gyökere nem a Kt.-ben és nem is a rPtk.-ban keresendő, vagy ilyen szabályokat pontosít, kiegészít.

8.1. Korábbi szabályoktól eltérő megoldások

Találunk a Ptk.-ban néhány olyan megoldást, amely a korábbi kódexekben is érintett témával kapcsolatosan újdonságnak minősül, amelynek nincs előzménye sem a Kt.-ben, sem a rPtk.-ban. „A Javaslat a Ptk. bizományi szerződésre vonatkozó szabályait a gyakorlatban felmerült problémákra tekintettel változtatja meg.”²⁴ A Kt. bizományra vonatkozó szabályainak hatását vizsgáló tanulmányunknak ez a pontja jelzi, hogy léteztek olyan szabályok, amelyekkel a jogalkotó csak közel másfél évszázad után szakított.

8.1.1. A bizományos díjigénye²⁵

A Kt. szerint a díj rendszerint csak akkor követelhető, ha az ügylet foganatba ment. A rPtk.-ban azt olvashatjuk, hogy a díj annyiban jár, amennyiben az adásvételi szerződést teljesítették. A Ptk. szerint a díj csak akkor jár, ha a szerződést megkötötték, vagy a szerződés megkötésére a megbízó érdekkörébe tartozó okból nem került sor. A változás leglényegesebb eleme az, hogy hatályos szabályaink szerint a bizományos által megkötött szerződés teljesítése nem szükséges a díjigényhez, elegendő, ha a bizományos valakivel megköti a szerződést, sőt – ez újabb változás – a szerződéskötés sem feltétel, ha a szerződést megkötésére a megbízó érdekkörébe tartozó okból nem került sor.

„Megváltoztatja a Javaslat a Ptk. azon szabályát is, amely szerint bizományi díj akkor jár, ha az eladó vagy a vevő az adásvételi szerződést teljesítette. E szabály olyan kockázatot hárít a bizományosra, amely indokolatlannak tűnik. A bizományos köteles gondosan eljárva kiválasztani az eladót, illetve a vevőt, ennek hiányában a bizományos felelős lesz az eljárásával okozott kárért. Ha a bizományos gondosan járt el, akkor indokolatlan az eladó, illetve a vevő fizetőképességének és fizetési hajlandóságának kockázatát

24 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának 1. pontjában a Ptk. megjelölés értelemszerűen a rPtk.-t jelenti.

25 Kt. 377. §, rPtk. 511. § (1) bek., Ptk. 6:284. §.

rá telepíteni. Erre tekintettel a Javaslat kimondja, hogy a bizományosnak díj akkor jár, ha az adásvételi szerződést megkötötték, vagy ha a szerződés megkötésére a megbízó érdekkörében felmerült okból nem került sor.”²⁶

8.1.2. A bizományi szerződés közvetett tárgya

Sem a Kt., sem a rPtk. nem korlátozta azt, hogy milyen dolog eladására, vagy vételére vonatkozzon a bizományi szerződés. Ezzel szemben a Ptk. szerint a szerződés csak ingó dologra köthető. A Ptk. kifejezetten semmisnek nyilvánítja azt, ha ingatlanra vonatkozik a szerződés.²⁷ Ennek oka az ingatlan tulajdonának átszállásával kapcsolatos nehézségek kiküszöbölése. Vételi bizomány esetén a bizományos által harmadik személytől megvásárolt dolog először a bizományos tulajdonába kerül, aki azt az elszámolás keretében átruházza a megbízóra.²⁸ Ingatlanok esetén a kétszeri tulajdonátruházás kétszeri ingatlannyilvántartási bejegyzést és kétszeri illetékfizetési kötelezettséget vonna maga után. „A bizományosi szerződés tárgyát a Javaslat ingó dologban jelöli meg, a szabályokat is erre szabja. A Javaslat ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a bizományosi szerződés tárgya más legyen, azzal, hogy semmis az olyan szerződés, amelynek alapján a bizományos ingatlan tulajdonjogának megszerzésére köteles. Ez utóbbi korlátot a Javaslat arra tekintettel vezeti be, hogy az ingatlan-nyilvántartási szabályok jelenleg sem teszik lehetővé tulajdonjog bizomány jogcímén történő bejegyzését, és erre igény a gyakorlatban sem merült fel. Nehezen elképzelhetőnek tűnik ugyanis, hogy az ingatlannyilvántartásba olyan adásvételi szerződés alapján jegyezzenek be tulajdonváltozást, amely eladóként nem a nyilvántartásban feltüntetett tulajdonost szerepelteti, vagy amely vevője maga nem kíván a nyilvántartásban megjeleníteni, hanem egy harmadik személy (a bizományi jogviszony megbízója) jogszerzése érdekében lép fel.”²⁹

„A Ptk. nem határozza meg, hogy a bizományos vételi vagy eladási bizomány esetén tulajdonjogot szerez-e a megszerezni vagy eladni kívánt dologon.

26 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának 4. pontja.

27 Ptk. 6:281. § (3) bek.

28 Ptk. 6:283. § [Tulajdonszerzés].

(1) Vételi bizomány esetén a bizományos a szerződés teljesítése során megszerzett ingó dolog tulajdonjogát az elszámolás során ruházza át a megbízóra.

(2) Eladási bizomány esetén a bizományos jogosult a megbízó tulajdonjogában álló ingó dolog tulajdonjogának az átruházására.

29 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának 2. pontja, amely az ingatlanra vonatkozó szerződés semmisségére vonatkozik.

A Javaslat egyértelművé teszi, hogy vételi bizomány esetén a bizományos a szerződés teljesítése során megszerzett ingó dolog tulajdonjogát az elszámolás során ruházza át a megbízóra, míg eladási bizomány esetén a bizományos jogosult a megbízó tulajdonjogában álló ingó dolog tulajdonjogának az átruházására. A bizomány gazdasági oldalról való megközelítése esetén észszerűtlennek tűnik az a konstrukció, hogy a tranzakció során a bizományos tulajdont szerezzen. Ez nemcsak a tulajdonszerzéssel járó problémák (közterhek, számviteli kötelezettségek stb.) miatt valószínűsíthető, hanem amiatt is, hogy sem a megbízó, sem a bizományos szándéka nem irányul arra, hogy a bizományos tulajdont szerezzen. A vételi és eladási bizomány közötti különbségtétel indoka, hogy vételi bizomány esetén nem létezik olyan megoldás a magyar jog alapján, amely lehetővé tenné, hogy a bizományos tulajdonszerzése nélkül szálljon át az eladóról a tulajdonjog a megbízóra.”³⁰

8.2. A bizományos belépési jogára vonatkozó szabályokat kiegészítő, pontosító megoldások

A Ptk. bizományra vonatkozó új szabályainak második csoportja az önszerződési jogra vonatkozó, korábban is ismert normákhoz kapcsol kiegészítő, pontosító részletszabályokat.

8.2.1. A legkedvezőbb feltételek

A Ptk. a korábbi kódexeknél részletesebben szabályozza a bizományos önszerződési jogának gyakorlását. A Ptk. hangsúlyozza, hogy a bizományos belépése esetén is köteles a szerződést a megbízóra legkedvezőbb feltételek mellett megkötni.³¹ Nem adhat el a bizományos drágábban a megbízónak, mint amennyiért ugyanolyan minőségű árut mástól megszerezhetne, és nem veheti meg olcsóbban a megbízó termékét annál, amit más fizetne érte.

8.2.2. Tájékoztatási kötelezettség

A bizományos az elszámolás keretében köteles a megbízót tájékoztatni, ha az adásvételi szerződést a megbízóval maga kötötte meg.³²

30 A T7971 javaslat miniszteri indokolásának 2. pontja. Értelemszerűen a rPtk.-ra vonatkoznak a Ptk. miniszteri indoklásában a Ptk.-ra vonatkozó megjegyzések.

31 Ptk. 6:285. § (2) bek.

32 Ptk. 6:285. § (3) bek.

8.2.3. Mögöttes szabályok

Értelmezésre szorul az az új szabály, mely szerint „Egyebekben a bizománnyos belépése esetén a megbízó és a bizománnyos jogviszonyára az adásvételi szerződés szabályait kell alkalmazni.”³³ A jogalkotó nyilván azt a tipikus helyzetet tartotta szem előtt, hogy a bizománnyosnak adásvételi szerződést kell kötnie, így önszerződés esetén is adásvételi szerződés jön létre. A bizománnyos azonban nemcsak adásvételi szerződést köthet, hanem más típusú szerződést is. Ez a lehetőség nem csak a bizománnyos és a harmadik személy tekintetében áll fenn. A belépési jog gyakorlásával a megbízó és a bizománnyos között létrejövő szerződés is lehet más típusú, mint az adásvétel. Ilyenkor a bizománnyos által kötött adásvételtől eltérő típusú szerződésre éppen nem az adásvétel szabályai lesznek irányadóak.

9. A szokások jelentősége a bizomány szabályozása körében

9.1. A szokás, mint hivatkozott jogforrás a Kt.-ben

A kereskedőknek a biztonságos ügyletkötés érdekében azonos, vagy legalábbis szemléletében hasonló szerződési joganyagra volt szükségük. A kereskedelmi kapcsolatban állók – kezdetben jelentősen különböző – joganyaga az évszázadok során sokat közelített egymáshoz. Az egymással szoros és intenzív kereskedelmi kapcsolatot ápoló területeken – így Észak-Itáliában és a Hanza-városokban – egységes szokásjog alakult ki, amely a többi szokásjogtól elkülönült.

A 18. század végén, majd a 19. században a kereskedőkre vonatkozó szabályokat és az üzleti élet jogügyleteinek a normáit kódexekbe foglalták.³⁴ A kereskedelmi törvénykönyvek szabályai nem csak újonnan megfogalmazott rendelkezéseket rögzítettek, hanem a korábbi szokásjoggal tartalmilag azonos normákat is. Miközben a kódexek változatlan tartalommal, vagy némileg korszerűsítve átveszik a korábbi szokásjog normákat, a kodifikált kereskedelmi jog nem nélkülözi a szokásokra utalást sem. A Kt. nem kívánta

33 Ptk. 6:285. § (4) bek. második mondat.

34 A nemzetállamok szintjén korszerű, írásban rögzített szabályok befolyásoló hatása váltotta fel. Egyes országokban a francia Code de Commerce, másokban a német *Handelsgesetzbuch* vált mintává. A francia és a német jogfejlés – a szokásjogi szabályozás révén megvalósult közös szabályokhoz képest – eltérő irányban korszerűsítette az ügyletkötés gazdasági joganyagát.

kiszorítani a szokásokat. A szokások komoly jogforrási szerepet kaptak még egy olyan szerződéstípus kapcsán is, mint a bizomány, amelyre törvényi szabályok is vonatkoztak.

A Kt. által a bizományi ügyletre vonatkozó szokások körén belül megkülönböztethetünk általános érvényű és helyi szokásokat, utóbbin belül pedig a helyszínek szerint differenciáltan „a teljesítés helyén divatozó szokást” és helybeli szokást.

A Kt. általános követelményt tartalmaz a kereskedelmi szokások alkalmazására nézve. „A cselekvények és mulasztások jelentőségének és joghatályának megítélésénél tekintettel kell lenni a kereskedelmi forgalomban elfogadott szokásokra és gyakorlatokra.”³⁵

Léteztek valamennyi szerződéstípusra – így a bizományra is – irányadó szokások.³⁶ Kifejezetten a bizomány kapcsán a Kt. négy tekintetben is utalt a szokásokra, konkrétan a helybeli szokásra, az üzlet helyén divatozó kereskedelmi szokásra vagy a bizományos saját üzlete helyén divatozó kereskedelmi szokásra. Érdekes, hogy miközben a Kt. gyakran hivatkozik a teljesítés helyén divatozó kereskedelmi szokásra, a bizomány kapcsán nem említi a helyi szokásnak ezt a fajtáját.

A Kt. által a bizomány kapcsán hivatkozott szokások ismertetése helyett a jellemzőikre utalás kapcsán hivatkozunk rájuk a későbbiekben. Kiemeljük azonban azt, hogy a Kt. lehetővé tette azt, hogy a bizományost illető díj mértékét – a felek megállapodása helyett – a helybeli kereskedelmi szokás alapján állapítsák meg.³⁷

9.2. A szokás viszonya a Kt.-ben szereplő rendelkezéshez és más normához

A Kt.-ben említett szokás a norma alkalmazását tekintve jellemzően sorrendi kapcsolatban áll a törvényi szabállyal, de helyettesítheti is azt. Létezik továbbá a Kt.-ben egy speciális megoldás a kétféle norma kapcsolatára.

35 Kt. 267. §.

36 Ezek bemutatását mellőzzük, csupán megjegyezve, hogy ezek is érintik a bizományos jogállását olyan esetben, amikor az általa megkötendő ügyletre vonatkoznak.

37 E mellett a bizományos az ügylet után bizományi díjt követelhet, mely határozott megállapodás hiányában a helybeli kereskedelmi szokásnak megfelelőleg állapítatik meg. (Kt. 377. §)

9.2.1. A szokás elsődleges a jogszabályhoz képest

A Kt.-ben felhívott szokások minden fajtája elsőbbséget élvez a Kt.-ben rögzített jogi normához képest.

9.2.2. A szokás többnyire nem egyedül előzi meg a Kt. szabályát

- a) A szokás a felek megállapodásával egyenrangúan előzi meg a Kt.-ban rögzített szabályt. A Kt. a felek megállapodásával egy sorban említ sokfajta szokást, mint a törvényi rendelkezést megelőzően alkalmazandó normát. A bizományi szerződés tekintetében azonban csak egy példát találunk erre. A bizományost terhelő *del credere* felelősség tekintetében a felek megállapodásával egyenrangúan rendeli alkalmazni a szokást a Kt.³⁸
- b) A szokás csak a szerződő fél akaratát követően (annak hiányában) előzi meg a Kt. szabályát.

Abban a tekintetben, hogy a bizományos hitelezhet-e a vele szerződő félnek, a bizományos kénytelen volt magatartását háromféle normához³⁹ igazítani:

- a megbízó utasításához, amely tiltja számára a hitelezést,
- utasítás hiányában az üzlet helyén divatozó olyan kereskedelmi szokáshoz, amely engedi a hitelezést és végül
- utasítás és az üzlet helyén divatozó – a hitelezést megengedő – kereskedelmi szokás hiányában a hitelezést tiltó Kt.-beli szabályhoz.

9.2.3. A szokás helyettesíti a jogszabályt

A szokás helyettesíti a jogszabályt olyan esetekben, amikor a Kt. nem is tartalmaz normát. Időnként ezt a Kt. konkrét helyzetekben is deklarálja. Példaként hozható fel az az eset, amikor a bizományossal szerződő fél nem teljesíti kötelezettségét. A Kt. valójában nem mondja ki a bizományos felelősségét, csupán rögzíti azt, hogy a felelősség csak a felek meg-

38 A bizományos a vele szerződő fél fizetési, vagy egyéb kötelezettségeiért egyenes adósként felelősséggel tartozik, ha ezt elvállalta, vagy ha a felelősség őt a saját üzlete helyén divatozó kereskedelmi szokásnál fogva terheli. (Kt. 376. §)

39 Ha a bizományos a megbízó beleegyezése nélkül harmadik személyeknek előlegez vagy hitelez, ezt saját veszélyére teszi. A mennyiben azonban a vételár hitelezése az üzlet helyén divatozó kereskedelmi szokás által igazolható, erre a bizományos is fel van jogosítva, feltéve, hogy megbízójától ellenkező utasítást nem kapott. (Kt. 375. §)

állapodása vagy a helyi szokás alapján terheli a bizományost.⁴⁰ A Kt. 376. §-ának csak az a funkciója, hogy meghatározza azt, hogy a bizományos milyen felelősséget vállalhat magára, vagy milyen tartalma lehet az adós kötelezettségeiért a bizományost felelősséggel terhelő helyi szokásnak.

9.2.4. A szokás feltétele a Kt.-ben rögzített norma érvényesülésének

Különleges esete a szokás és a Kt. rendelkezés kapcsolatának, amikor a szokás feltételként szerepel. Erre találunk példát az eladási bizománynak a bizományosnak nem felróható meghiúsulása során. Ilyenkor, a bizományos „az áru visszaadásakor dijt követelhet, a mennyiben ezt a helybeli kereskedelmi szokás megengedi.”⁴¹ Az eset sok tekintetben hasonló az előző pontban bemutatotthoz. Különbséget jelent azonban, hogy az előző pontban bemutatott – törvényt helyettesítő – szokás felelősséggel terheli a bizományost, míg a – most ismertetett – törvényi szabály feltételeként szereplő szokás csak megengedi a díj igénylését, de nem írja elő a díjigényt, amit a Kt. rögzít.

9.3. Szokás a Ptk.-ban a bizományt érintően

9.3.1. Hasonlóságok a Kt. szabályaival

A Kt.-hoz hasonlóan a Ptk. tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján az üzleti szokások általában, valamennyi szerződéstípus esetén, így a bizomány kapcsán is figyelembe veendő (Ptk. 6:63. §) – bár csak a szerződés tartalmaként. A Kt.-hoz hasonlóan a Ptk. is sokféle speciális helyzetben tekint irányadóak bizonyos szokásokat, így a teljesítésre vonatkozó egyes szabályok tekintetében és a bizománytól különböző egyes szerződéstípusokra vonatkozó normák körében.

40 A bizományos a vele szerződő fél fizetési, vagy egyéb kötelezettségeiért egyenes adósként felelősséggel tartozik, ha ezt elvállalta, vagy ha a felelősség őt a saját üzlete helyén divatozó kereskedelmi szokásnál fogva terheli. (Kt. 376. §)

41 Eladási bizománynál azonban, ha az ügylet a bizományos hibáján kívül nem volt foganatosítható, ez az áru visszaadásakor dijt követelhet, a mennyiben ezt a helybeli kereskedelmi szokás megengedi. (Kt. 377. §)

9.3.2. Eltérések a Kt. szabályaitól

- a) Újdonságot jelent a Kt.-hez képest az, hogy a Ptk. a szerződő felek korábbi magatartását is irányadónak tekinti: egyrészt a felek által korábban alkalmazott szokásokat, másfelől korábbi gyakorlataikat.
- b) A speciális helyzetben irányadóak szokások tekintetében különbség, hogy
 - a Ptk. szerint az ellenérték mértékében a feleknek meg kell állapodni, a helyben szokott mérték – ha van is – nem pótolja a felek konszenzusát,⁴²
 - a Ptk. – a Kt.-vel ellentétben⁴³ – a felelősségi és helytállási kérdéseket mindig maga rendez, a szokásokat nem engedi érvényesülni.

10. Hatályos jogunkból hiányzó, de a Kt.-ben szereplő normák

A Kt. több olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek nem kerültek be a Ptk.-ba, noha némelyikük mai nézőpont alapján is indokoltan szerepelhetne egy kódexben. A bizománys jogaira és kötelezettségeire, felelősségére vonatkozó szabályok a Ptk.-ban kiegészíthetők lennének az alábbi felsorolásban szereplő rendelkezésekkel.

10.1. A bizománys jogai

10.1.1. A bizománys költség- és díjgénye

A Kt. szerint „A megbízó köteles a bizománysnak mindazt megtéríteni, mit ez az ügyletre készpénzben kiadott, vagy arra szükségkép vagy hasznosan fordított. Ez azon esetre is áll, ha a bizománys saját raktárait, fuvarozási eszközeit vagy saját munkásait használja.”⁴⁴ Ilyen szabály hiányában ma a megbízó és a bizománys a szerződésben kénytelen rendelkezni a költségekről. Olcsóbbá és gyorsabbá tehetné a szerződéskötést, ha a Ptk. is tartalmazna a Kt. költségviselési szabályához hasonló rendelkezést, így a kérdésről csak akkor kellene a feleknek tárgyalniuk, ha el kívánnak térni a – felek számára általában elfogadható – törvényi megoldástól.

42 A piaci árat is ki kell kötni.

43 Kt. 376. §.

44 Kt. 377. §.

Figyelemfelhívó szerepe miatt lehetne hasznos a Ptk.-ban a Kt. alábbi rendelkezéséhez hasonló szabály: „Ha a bizományos a szerződő fél kötelezettségeiért jótállást vállalt (*star de credere*), ezért külön díjt igényelhet.”⁴⁵ Értelemszerűen nem a jótállás, hanem a helytállás kifejezést kellene alkalmazni. A feleknek egy ilyen törvényi rendelkezés esetén is tárgyalni kellene a *del credere* helytállás ellenértékéről, de világosabban elkülönülne a bizományos kétféle szolgáltatása és az, hogy a szerződés sikeres megkötésén túl a biztosítási jellegű szolgáltatásért külön díjazás jár.

10.1.2. A bizományos költségigénye és del credere díjigénye önszerződés esetén

A Kt. úgy rendelkezett, hogy a bizományos – bizonyos feltételek mellett – „a megszerzendő árukat eladóként maga szolgáltathatja, a bizományba átvett árukat pedig vevőként maga megtarthatja” és a „díjt, továbbá a rendszerint felmerülő bizományi költségeket ily esetben is felszámíthatja.”⁴⁶

Azt, hogy a bizományost belépése esetén is megilleti a díj, mindhárom kódex tartalmazza. Ebből arra lehet következtetni, hogy a magasabb díj is megilleti őt, amennyiben a bizományos magára vállalja a vele szerződés fél szerződésszegésének kockázatát, annak ellenére, hogy ő maga teljesíti a szerződést. Ennek egyértelművé tételét azonban célszerűnek látnám. Szintén hasznos lenne annak egyértelmű rögzítése, hogy a bizományos önszerződés esetén is igényt tarthat költségeinek megtérítésére. Értelemszerűen mindkét szabály diszpozitív lenne, tehát azoktól a felek egyező akarattal eltérhetnének.

10.1.3. A bizományos zálogjoga

Volna szerepe annak a Kt. szabálynak, amely szerint a bizományost zálogjog illeti a bizományi árúkra nézve. „A bizományost a bizományi árúkra nézve, a mennyiben azok még birtokában vannak, vagy a mennyiben azok felett általában, különösen pedig hajóselismervények, rakjegyek vagy közraktári jegyek által rendelkezhetik, zálogjog illeti a bizományi ügyletre fordított költségek, a bizományi díjak, előlegek, kölcsönök és az elvállalt váltói és egyéb kötelezettségek, nemkülönben a folyó számlán alapuló és a bizományból származó követelések erejéig.”⁴⁷ Egy ilyen zálogjog biztosítékot

45 *del credere* Kt. 377. §.

46 Kt. 381. § 3. mondat.

47 Kt. 379. §.

jelentene⁴⁸ a bizományos számára akkor, ha a megbízó nem akarná, vagy nem tudná teljesíteni fizetési kötelezettségeit. „E zálogjog alapján, mely a megbízó ellen időközben elrendelt csőd esetében is hatályos, a bizományos magát érintett követeléseire nézve, a megbízó vagy ennek hitelezői előtti elsőbbséggel, elégítheti ki. Ugyanez áll a bizományi ügyletből eredő s még különvő követelésekre nézve is.”⁴⁹

Van átfedés a megbízással mint a bizományra mögöttes szabályként irányadó 6:277. §-ban foglaltakkal, mely szerint a megbízottat törvényes zálogjog illeti. A megbízott zálogjoga azonban csak a díj és költségek biztosítását szolgálja, és csak a megbízó vagyontárgyain áll fenn. A Kt. szabályának Ptk.-ba beépítése tehát valamivel szélesebb körben adna védelmet a bizományosnak.

Érdekes módon már a rPtk. szélesebb körű védelmet biztosított a megbízónak, mint a Kereskedelmi törvény. A rPtk. kiterjesztette a megbízó védelmét egyrészt a bizományos által megvett dolgokra, másrészt a bizományoshoz befolyt pénzeszközökre is, a pénzeszközök tekintetében feltételekkel.⁵⁰ Ugyanezt a lépést egyik Ptk. sem tette meg a bizományos érdekében. Helyteleníthető, hogy a jogalkotó nem egyformán kezeli a szerződő feleket hasonló helyzetekben.

10.1.4. A bizományos eladási joga

Bizonyos esetekben szükség lenne arra, hogy a Ptk. felhatalmazza a bizományosot az áru értékesítésére. A Kt. több helyzetben is eladási joggal ruházta fel a bizományosot az adásvétel kapcsán a Kt. 347. §-ában rögzített eljárás szerint:

„A bizományos az áru mibenlétét szakértői szemle útján megállapíthatja s azt, ha megromlásnak van kitéve és a halasztás veszélylyel jár, a 347. §. értelmében eladhatja.”⁵¹ „Ha az árúban oly változás történik, mely miatt az értéktelenné válhatnék, a mennyiben a megbízó utasítását időrövidség miatt kikérni nem lehet, vagy ha ez utasításával késik, - a bizományos az árút a 347. §. határozata szerint eladhatja. Ugyanezt teheti a bizományos

48 A Kt. kifejezetten rögzítette azt, hogy „Ha a megbízó az előbbeni §-ban érintett kötelezettségeknek kellő időben eleget nem tesz, a bizományosnak jogában áll magát a zálogtárgyakból a 305. és 307. §. határozatai szerint kielégíteni.” (Kt. 380. §)

49 Kt. 379. §.

50 Az 1959. évi Ptk. 509. § (3) bekezdése és a 2013. évi Ptk. 6:282. § (3) bekezdése azonos szöveget tartalmaz.

51 Kt. 371. § második mondat.

minden oly esetben, midőn a megbízó, habár erre a dolog természete szerint kötelezve volna, az áru iránt nem rendelkezik.”⁵²

Érdekes módon a fuvarozásra vonatkozó fejezetben a Ptk. tartalmaz hasonló szabályokat,⁵³ amelyek bizomány esetén is indokoltak lennének.

10.2. A bizományos kötelezettségei

10.2.1. A bizományos főbb kötelezettségeinek a felsorolása

A Kt. rögzítette a bizományos főbb kötelezettségeit: „A bizományos az ügyletet a rendes kereskedő gondosságával, a megbízó érdekeinek megfelelőleg s a megbízás értelmében köteles ellátni; tartozik továbbá a megbízót a szükséghez képest tudósítani, s őt különösen a megbízás teljesítéséről haladéktalanul értesíteni; kötelességében áll végre a megbízónak az ügyletről számolni, s irányában azt, mit az ügylet alapján követelhet, teljesíteni.”⁵⁴

10.2.2. A bizományos főbb kötelezettségei a szállítmányozóval, fuvarozóval szemben

„Ha az árún, mely a bizományosnak beküldetett, az átvételkor külsőleg felismerhető sérülések vagy hiányok mutatkoznak, a bizományos különbeni kártérítés terhe alatt a megbízó érdekeit a szállítmányozó vagy fuvarozó ellenében megóvni, az áru mibenlétének igazolására szolgáló bizonyítékokról gondoskodni, s erről a megbízót azonnal értesíteni tartozik.”⁵⁵ A felek közötti együttműködési kötelezettségből valószínűleg levezethető lenne az, hogy a szállítmányozóval, fuvarozóval szemben tanúsítandó magatartások a bizományos kötelezettségét képezik, de ezek egyértelmű rögzítése csökkenthetné a jogvitákat.

10.3. A bizományos felelőssége

A bizományost felelősség terhelte a Kt. alapján az ügylet teljesítése során az áruban keletkezett károkért: „A bizományos a gondviselése alatt levő áruban történt kárért felelősséggel tartozik, a mennyiben igazolni nem

52 Kt. 372. §.

53 Ptk. 6:263. § (2) bek.

54 Kt. 369. § első mondat.

55 Kt. 371. § első mondat.

képes, hogy a kár rendes kereskedő gondosságával elhárítható nem volt.”⁵⁶ Az idézett szabály alapján a bizományosnak főszabályként meg kellett térítenie az olyan károkat is, amelyeket nem ő okozott.

Jelenleg a bizományos csak akkor tartozna felelősséggel a bizomány kapcsán a birtokába kerülő dolgokban bekövetkezett kárért, ha azokat ő okozta és nem tudja magát kimenteni. A más magatartásával okozati összefüggésben bekövetkező károk megtérítésére – bizonyos körben – ma is indokolt lenne kötelezni a bizományost. Egy ilyen rendelkezés felelősségi szabály lenne, ha a bizományost mulasztás terheli a kármegelőzés, kárenyhítés terén. Ilyen felróható magatartás nélkül a kár megtérítésének kötelezettsége helytállási szabályként is indokolt volna. Szállodai letét kapcsán a Ptk. hatályos szabályai is tartalmazznak hasonló rendelkezést.⁵⁷

10.4. Titoktartás

Lenne funkciója a hatályos Ptk.-ban a Kt. alábbi rendelkezésének: „A mennyiben a bizományos a megbízás teljesítését tárgyazó tudósítással egyidejűleg vevő- vagy eladóként egy harmadik személyt meg nem nevez, a megbízó vevőnek, illetőleg eladónak a bizományost tekintheti.”⁵⁸

Hatályos jogunk nem tulajdonít fontosságot annak sem, hogy a bizomány révén titokban tartható a bizományossal szerződést kötő – eladó, vevő, vagy nem adásvételi szerződés esetén a partner – személye. Ezt a titoktartási funkciót terjeszthetné ki a Kt. szabályának alkalmazása.

Összegzés

A tanulmány – röviden kitérve az előzményekre – felhívta a figyelmet arra, hogy a Kt. a magyar jogban első alkalommal szabályozta átfogóan – a vételi bizományra is kiterjedően – a bizományt. A Kt. érdeme, hogy a rPtk. hatályba lépéséig a gyakorlat igényeit kielégítő módon, kellő részletességgel rendezte a bizomány kapcsán felmerülő kérdéseket. A szerző érzékeltette a bizományhoz kapcsolódó szokások szerepét a Kt.-ben és a Ptk.-ban. A bizomány Kt.-ben rögzített számos normája újabb kódexekbe beépítve tovább szolgálta a joggyakorlatot, mivel a szabályok egy részét átvette a rPtk., sőt a Ptk. is. A tanulmány kiemelte a leginkább időtálló,

56 Kt. 373. §.

57 Ptk. 6:369. § (1) bek.

58 Kt. 381. § 4. mondat.

mind a rPtk.-ban, mind a Ptk.-ban is megtalálható rendelkezéseket, külön szolt a rPtk. megalkotásakor kisebb módosításokkal a kódexbe beépített normákról.

Figyelemre méltó az, hogy a 21. század elején van értelme a frissen hatályba lépett és egy másfél évszázados kódex rendelkezéseit összevetni. Annak ellenére, hogy a törvénykönyvek megalkotása között sok idő telt el, és jelentősen változott a gazdasági környezet, számos hasonlóságot találunk egyfelől a Kt., másfelől régi Ptk. között, illetve a Kt. és a hatályos Ptk. között. A Kt. magas színvonalát jelzi az, hogy a jogfolytonosságot mutató rendelkezéseken túl a Ptk. a Kt. több olyan rendelkezését is tartalmazza, amelyek a rPtk. idején feledésbe merültek. A szerző további olyan szabályokat is idéz, amelyek beépítése indokolt lett volna, és amelyek alkalmazására a szerző felhívja a bizományi ügyekben eljáró bírák figyelmét.